

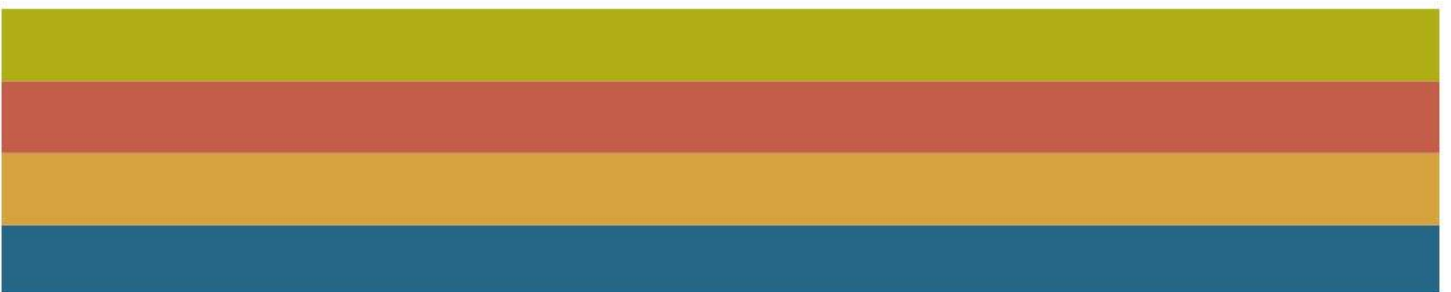

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsplan buitengebied Rijssen–Holten

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

20 februari 2020 / projectnummer: 3167

1. Advies over het MER in het kort

De gemeente Rijssen–Holten wil een omgevingsplan buitengebied opstellen. Daarmee wil zij onder andere ontwikkelruimte creëren voor (agrarische) bedrijvigheid, toerisme en recreatie, en tegelijkertijd de omgevingskwaliteit borgen. De gemeente wil vooral aan activiteiten die in het landschap passen, of die bijdragen aan versterking daarvan, ontwikkelruimte bieden. Voor de besluitvorming over het omgevingsplan wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen en een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeente heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna ‘de Commissie’) gevraagd te adviseren over de juistheid en volledigheid van het MER. Het advies is tot stand gekomen in het kader van de pilots ‘M.e.r. en Omgevingswet’ die, in overleg met het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties en het bevoegd gezag, zijn geselecteerd om binnen m.e.r. te kunnen experimenteren met de principes van de Omgevingswet.

Wat blijkt uit het MER?

Het buitengebied van Rijssen–Holten wordt gekenmerkt door haar hoge omgevingskwaliteit. Het MER geeft aan dat er via de in het plan opgenomen regelingen en mitigerende maatregelen voldoende ontwikkelruimte is voor (agrarische) bedrijvigheid, toerisme en recreatie, zonder dat dit ten koste gaat van de omgevingskwaliteit. Voor de verschillende milieuthema’s is sprake van een relatief grote onzekerheidsmarge qua effecten. Een tweejaarlijkse monitoring van de daadwerkelijk optredende effecten is voorzien om een ‘vinger aan de pols’ te houden en om na te gaan of bijsturing nodig is. Voor aspecten als gezondheidsbevordering, energietransitie en klimaatadaptatie is nog geen éénduidig beleid geformuleerd. Deze aspecten wil de gemeente later opnemen in het omgevingsplan. Grote ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, zoals energieprojecten, en niet alledaagse agrarische en recreatieve ontwikkelingen worden buitenplans gerealiseerd, zo is aangegeven.

Wat is het advies van de Commissie?

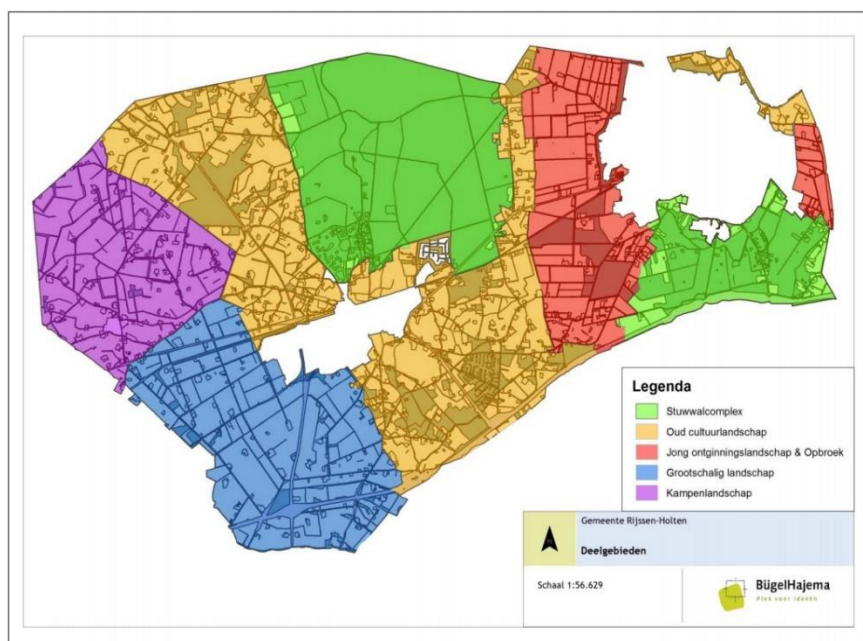
In het MER zijn de ambities voor de verschillende delen van het buitengebied overzichtelijk gepresenteerd. Ondersteund door goed kaartmateriaal is inzicht gegeven in de huidige milieusituatie en autonome ontwikkelingen. Ook zijn de effecten van het omgevingsplan voor natuur, landschap, woon- en leefmilieu, water en bodem en klimaat (globaal) uiteengezet en beoordeeld.

De Commissie signaleert bij haar toetsing van het MER echter nog wel een aantal tekortkomingen. Het gaat om de volgende punten:

- een integrale benadering van de fysieke leefomgeving beschouwt de Commissie als een belangrijk uitgangspunt voor het omgevingsplan. Het MER beschrijft nog niet hoe de gemeente kan en wil omgaan met haar ambities ten aanzien van de onderwerpen gezondheidsbevordering, energietransitie en klimaatadaptatie. Het MER geeft daardoor geen inzicht in de mogelijke gevolgen van het realiseren van deze ambities voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Ook is niet inzichtelijk welke conflicten dit oplevert voor het realiseren van andere gebiedsambities (landschap, natuur) en functies (agrarische bedrijvigheid, toerisme en recreatie) van de gemeente.;

- in en nabij het plangebied liggen de beschermde natuurgebieden Sallandse Heuvelrug en de Borkeld, die nu al zijn overbelast door een teveel aan stikstof. De effecten van agrarische bedrijven en andere bronnen op de stikstofdepositie op deze gebieden zijn nog niet voldoende beschreven. Daarnaast is niet aangegeven op welke manier de geboden ontwikkelruimte door bedrijven ook daadwerkelijk benut kan worden zonder toename van de stikstofdepositie en welke planmaatregelen mogelijk zijn om de stikstofdepositie te verminderen;
- de voor verstoring (door recreatie) meest kwetsbare natuurgebieden zijn niet gepresenteerd, evenmin als de trends in de ontwikkeling van voor verstoring gevoelige soorten in de afgelopen decennia. Ook ontbreekt zicht op de mogelijke extra verstoring veroorzaakt door recreatieve ontwikkelingen die het omgevingsplan mogelijk maakt;
- de effecten van activiteiten in het buitengebied op de luchtkwaliteit, geurhinder en geluidhinder in de kernen en buitengebied zijn niet gepresenteerd. Bovendien is geen inzicht gegeven in de mate waarin inwoners worden blootgesteld aan milieubelasting boven gezondheidkundige advieswaarden. Ook is niet aangegeven welke maatregelen de gemeente kan en wil nemen om de luchtkwaliteit, geurbelasting en geluidbelasting te verbeteren zodat (eerder) wordt voldaan aan de gezondheidkundige advieswaarden;
- een samenvatting met de belangrijkste conclusies uit het MER met een overzicht van de (milieu-)kansen en -risico's van mogelijke keuzes ontbreekt.

De Commissie acht deze informatie essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieu-belang bij de besluitvorming en zij adviseert dan ook deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het omgevingsplan. In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar advies toe en geeft zij aandachtspunten mee voor het vervolgtraject.

Figuur 1 Buitengebied van Rijssen en Holten opgesplitst in 5 deellandschappen (bron: plan-MER Omgevingsplan buitengebied Rijssen en Holten).

Achtergrond en kader

Het Omgevingsplan buitengebied Rijssen–Holten betreft een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte onder de Crisis- en herstelwet (11de tranche). Het plan maakt gebruik van de mogelijkheden voor verbrede reikwijdte door het opnemen van beleidsregels en flexibeler te bestemmen op basis van randvoorwaarden om te komen tot een goede omgevingskwaliteit.

Dit advies van de Commissie m.e.r. is tot stand gekomen in het kader van de pilots 'M.e.r. en Omgevingswet' die, in overleg met het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) en het bevoegd gezag, zijn geselecteerd om binnen m.e.r. te kunnen experimenteren met de principes van de Omgevingswet.

Waarom een advies?

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeente Rijssen–Holten – besluit over het omgevingsplan.

Eerdere adviezen

De Commissie voor de m.e.r. is eerder gevraagd te adviseren over de reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport (2 februari 2017). Ook heeft zij op verzoek van de gemeente een tussentijds advies over het milieueffectrapport uitgebracht (20 december 2018). Beide adviezen zijn beschikbaar op <http://www.commissiemer.nl/adviezen/3167>

2. Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren hiervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door de gemeenteraad van Rijssen–Holten. In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming – nu en in de toekomst – te verbeteren.

2.1 Integrale benadering, maatregelen en gevolgen

Integrale benadering

De Commissie signaleert dat nog geen integrale omgevingsvisie aanwezig is van waaruit de ambities voor de omgevingskwaliteit zijn of kunnen worden geformuleerd en planmaatregelen kunnen worden beoordeeld. De tot op heden voor het omgevingsplan geformuleerde ambities zijn voor een belangrijk deel gebaseerd op bestaand beleid en richten zich vooral op de aspecten landschap en natuur, en op de ontwikkeling van recreatie, woonfuncties en agrarische functies. Ambities op het gebied van gezondheid, energietransitie en klimaatadaptatie, zoals bijvoorbeeld opgenomen in de gemeentelijke duurzaamheidsvisie, zijn niet beschreven in het MER, als ook de wijze en mate van sturing op deze thema's door de gemeente. Deze aspecten worden later aan het omgevingsplan toegevoegd, dan wel buitenplans opgepakt.

Doordat de aspecten gezondheid, energietransitie en klimaatadaptatie nog niet zijn meegenomen, geeft het MER geen inzicht in de mogelijke gevolgen van het realiseren van deze ambities voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Ook bestaat het risico van suboptimale keuzes voor de fysieke leefomgeving met extra effecten op de leefomgeving als gevolg. Dit

geldt ook voor het buitenplannen realiseren van grote ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (zoals energieprojecten) en niet-alledaagse agrarische en recreatieve ontwikkelingen. Mogelijk worden kansen gemist om ambities ten aanzien van deze aspecten te koppelen aan bestaande ambities voor het buitengebied. Ook is het goed denkbaar dat niet alle ambities tegelijkertijd realiseerbaar zijn en dat er dus keuzes gemaakt moeten worden.

Zo kan bijvoorbeeld het realiseren van de ambities op het gebied van de energietransitie via het oprichten van windturbines en aanleggen van zonneweides in het buitengebied interfereren met de landschappelijke ambities van de gemeente. Een meer integrale visie op de diverse ambities van de gemeente en de wijze waarop zij deze kan en wil realiseren, beschouwt de Commissie als een belangrijke onderlegger voor het omgevingsplan voor het buitengebied. Een meer integrale benadering van de fysieke leefomgeving sluit ook aan bij het uitgangspunt van de Omgevingswet. Een belangrijke meerwaarde van het omgevingsplan – voldoende transparant en voorspelbaar voor initiatiefnemers en de omgeving aan de voorkant – wordt anders onvoldoende benut.

Gezondheidsbescherming en –bevordering

Het bereiken en in stand houden van een gezonde leefomgeving is één van de hoofddoelen van de Omgevingswet. In het MER zijn de luchtkwaliteit, geurhinder en geluidhinder echter alleen getoetst aan de juridische grenswaarden en niet aan gezondheidskundige advieswaarden om de gezondheid te beschermen. Een beoordeling van de ernst en omvang van gezondheidseffecten onder de juridische grenswaarden geeft – naar het oordeel van de Commissie – relevante beslisinformatie over de wenselijkheid van (nieuwe) activiteiten en functies in het buitengebied (zie de paragrafen 2.2.3, 2.2.4 en 2.2.5 van dit advies). Daarnaast geeft het MER in algemene termen inzicht in de risico's van endotoxinen en zoönosen. Het MER constateert dat er woningen binnen de invloedsfeer liggen wat betreft endotoxinen én dat er gemengde bedrijven zijn waarbij sprake is van risico's met betrekking tot zoönosen. Er ontbreekt echter (ruimtelijk) beleid hoe deze risico's kunnen worden verminderd.

Uit de 'Twentse Gezondheidsverkenning gemeente Rijssen–Holten' van de GGD–Twente blijkt dat in de gemeente bevolkingskrimp en vergrijzing aandacht vragen. Ook scoort de gemeente Rijssen–Holten relatief slecht op het percentage van de bevolking met overgewicht, onvoldoende beweging en een ongezond eetpatroon. In het MER is echter geen aandacht gegeven aan gezondheidsbevordering, onder de verwijzing dat er voor het aspect gezondheid nog geen eenduidig beleid voor handen is. De Commissie herhaalt daarom haar eerdere advies om aan te geven in welke mate de gemeente via beleid voor de fysieke leefomgeving sturing wil geven aan het realiseren van een aantrekkelijke openbare ruimte, die uitnodigt tot gezond gedrag (waaronder gezonde mobiliteit: lopen, fietsen), waar sprake is van verkeers- en sociale veiligheid en waar aandacht is voor de gezondheid van gevoelige groepen (kinderen, ouderen, zieken).

Energietransitie

De transitie naar een duurzame energievoorziening is een grote en urgente opgave. Via de Regionale Energie Strategie Twente (RES–Twente) levert de gemeente Rijssen–Holten een bijdrage hieraan. De Commissie heeft eerder geadviseerd aan te geven welke bijdrage de gemeente wil en kan leveren aan de gewenste duurzame energievoorziening. Dit zal mede afhangen van de ruimtelijke mogelijkheden die in het buitengebied aanwezig zijn voor het rea-

liseren van windturbines, zonnevelden, en het vernatten dan wel tegengaan van de ontwatering van veengronden (met CO₂-emissiereductie tot gevolg)¹, en ook van de eventuele conflicten die dit oplevert met andere ambities (landschap, natuur) en functies (agrarische bedrijvigheid, toerisme en /recreatie). In het MER is hier echter geen invulling aan gegeven en zijn de ruimtelijke mogelijkheden niet verkend, onder de vermelding dat de RES-Twente nog niet is afgerond. Door de kansen, belemmeringen en randvoorwaarden voor de energietransitie in beeld te brengen kan de gemeente een goed onderbouwd aanbod doen wat betreft haar mogelijke en wenselijke bijdrage aan de RES-Twente.

Klimaatadaptatie

Door de veranderingen in het klimaat moet rekening gehouden worden met gemiddeld hogere temperaturen en langere perioden van droogte. Tegelijkertijd wordt de neerslag intenser en extremer. De Commissie heeft eerder geadviseerd aan te geven welke ambities en mogelijkheden de gemeente heeft om via ruimtelijk beleid in te spelen op deze effecten en risico's van klimaatverandering. Zo kunnen de effecten van verdroging tegengegaan worden door het water beter en langer vast te houden in het gebied², en de effecten van hittestress kunnen worden tegengegaan door het planten van bomen in stadrandzones. In het MER wordt verwezen naar een stresstest, die is uitgevoerd om de kwetsbaarheden van het buitengebied voor klimaatverandering in kaart te brengen. De gegevens hiervan zijn echter nog niet openbaar, zo is vermeld. Ook maatregelen, die nodig zijn om het buitengebied klimaatbestendig te houden/maken, zijn in MER niet aangegeven.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER in te gaan op de ambities en mogelijkheden van de gemeente om invulling te geven aan de aspecten gezondheid, energietransitie en klimaatadaptatie in het buitengebied. Beschrijf de gevolgen daarvan voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en de eventuele conflicten die dit oplevert met andere gebiedsambities (landschap, natuur) en functies (agrarische bedrijvigheid, toerisme/recreatie).

2.2 Beoordeling milieugevolgen

2.2.1 Natuur

Stikstofdepositie

Binnen en in de omgeving van het plangebied liggen Natura 2000-gebieden, zoals de Sal-landse Heuvelrug en de Borkeld. Op dit moment komt er al meer stikstofdepositie in deze gebieden dan goed is voor de natuur, mede vanuit de bedrijven in het buitengebied. In het MER is gemeld dat de stikstofdeposities sinds 1990 met circa 40% zijn gedaald. De Commissie merkt daarbij op dat de stikstofdeposities sinds het begin van de eeuw tot de PAS in wer-

¹ Zie bijvoorbeeld: Couwenberg, J., J. Augustin, D. Michaelis et al. (2008). Emission reductions from rewetting of peatlands. Towards a field guide for the assessment of greenhouse gas emissions from Central European peatlands. DUENE Greifswald / RSPB Sandy en Grootjans et al. (2019): Onderwaterdrainage in veenweidegebieden. Is dat wel een goed idee? Landschap 2019/3.

² Hydrologische maatregelen die in het kader van klimaatadaptatie worden getroffen bestaan in de regel uit de trits van vasthouden – bergen – afvoeren. Het laatste decennium heeft in het beleid en plannen het accent gelegen op de laatste 2 aspecten van de trits. Het signaal van de afgelopen droge zomers is dat ook meer het accent moet komen te liggen op maatregelen die leiden tot meer retentie van water in de hogere infiltratiezones van het landschap.

king trad, min of meer stabiel zijn geweest en de afgelopen drie jaar weer een stijgende tendens laten zien.³ Een toename van stikstofdepositie in deze gebieden zal leiden tot verdere aantasting van de natuurlijke kenmerken van deze gebieden.

De Commissie adviseert niet over de juridische houdbaarheid van planregels, maar kijkt er wel naar om te kunnen beoordelen wat de maximale mogelijkheden van het plan zijn. Ook beoordeelt zij of realistische alternatieven en maatregelen in het MER zijn beschreven, die aantasting van natuurlijke kenmerken van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden kunnen voorkomen. Om de uitvoerbaarheid van de alternatieven aan te tonen, is inzicht nodig in de huidige situatie, de groeimogelijkheden en de beschikbaarheid en haalbaarheid van de maatregelen die invulling kunnen geven aan de planregels.

Voor genoemde Natura 2000-gebieden geldt dat de stikstofdepositie voor een aanzienlijk deel afkomstig is van veehouderijen (stallen), het gebruik van landbouwgronden (mestaanwending, kunstmestgebruik, beweiding) en in mindere mate van het verkeer. Deze situatie maakt dat de uitstoot van stikstof een sterk bepalende factor is voor ontwikkelingen in het plangebied en daarmee voor de uitvoerbaarheid van het omgevingsplan.

In het MER is aangegeven dat in het deelgebied 'grootschalig landschap' agrarische ontwikkelingen worden toegestaan zolang de stikstofdepositie daardoor niet toeneemt. Onderzoek naar de stikstofdepositie van agrarische bedrijven in het plangebied is uitgevoerd, gebruikmakend van de AERIUS-calculator. De Commissie constateert dat de uitgangspunten die zijn gebruikt voor deze berekeningen maar zeer beperkt zijn beschreven. Zo is in het bedrijvenoverzicht (bijlage 5 van het MER) het vergunde aantal dieren aangegeven maar is onduidelijk of deze aantallen dieren ook daadwerkelijk aanwezig zijn.⁴ Ook is niet helder wat de gehanteerde oppervlakten per dier zijn, waarop de keuzes voor huisvestingsystemen zijn gebaseerd, en of sprake is van toepassing van realistische en/of toegestane Best Beschikbare Technieken (BBT).⁵ Daarnaast is ongewis hoe toename van stikstofdepositie door andere bronnen, waaronder het gebruik van landbouwgronden (bij mestaanwending, kunstmestgebruik en beweiding) en verkeer (bij uitbreiding van bedrijven en recreatie) wordt voorkomen.

Gegeven het bovenstaande is niet duidelijk in welke mate de in het omgevingsplan geboden planologische ontwikkelruimte voor uitbreiding van agrarische bedrijven ook daadwerkelijk gebruikt kan worden zonder een toename van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Voor de betreffende bedrijven en voor de omgeving is het van belang dat het MER hierover duidelijkheid geeft. Voor de gemeenteraad is dit van belang bij het bepalen van de uitvoerbaarheid van het plan.

De Commissie wijst erop dat – als gevolg van de uitspraken van de Afdeling Bestuursrecht-spraak van de Raad van State rond het Programma Aanpak Stikstof (PAS) – het beleid en de

³ Bron: Compendium voor de Leefomgeving, RIVM-MAN.

⁴ Vaak blijkt in de praktijk dat veel bedrijven minder dieren hebben dan vergund. Inzicht in de aantallen dieren dat daadwerkelijk aanwezig is kan verkregen worden via de CBS-meitellingen.

⁵ Zo is als BBT voor de melkveehouderij gekozen voor stalsysteem A 1.1 (grupstal met drijfmest). Dit stalsysteem zal op bedrijven die zich verder willen ontwikkelen, naar verwachting van de Commissie, niet goed passen binnen de huidige ontwikkelingen qua bedrijfsvoering. Ook wordt de toepassing van luchtwassers voorgesteld op relatief kleine eenheden varkens, waarvoor de kosten relatief erg hoog worden. Voor de huisvesting van leghennen gekozen voor batterijhuisvesting als BBT: een systeem dat niet is toegestaan volgens de huidige dierenwelzijnsregelgeving.

regelgeving omtrent stikstof sterk in ontwikkeling zijn, zowel landelijk als provinciaal. Bij de besluitvorming over het omgevingsplan door de gemeenteraad moet echter worden uitgegaan van het op dat moment geldende beleid en regelgeving.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER:

- de uitgangspunten voor de stikstofberekeningen voor zowel de referentiesituatie (huidige feitelijke situatie) als het voornemen te presenteren;
- in de stikstofdepositieberekeningen ook de emissies van andere bronnen (waaronder gebruik van landbouwgronden en verkeer) mee te nemen;
- aan te geven in welke mate de geboden ontwikkelruimte door bedrijven daadwerkelijk benut kan worden zonder toename van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden;
- aan te geven welke planmaatregelen mogelijk zijn om de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te verminderen.

Verstoring door recreatie

Het MER beschrijft slechts in algemene zin de effecten op verstoring gevoelige natuur. Ze geeft echter niet aan waar de meest voor verstoring kwetsbare gebieden liggen, die dus vanuit oogpunt van toekomstige positionering van recreatie relevant zijn. Aangegeven is dat het omgevingsplan binnen Natura 2000- en NNN-gebieden geen nieuwe permanente kampeermiddelen mogelijk maakt, maar dat dit – na onderzoek – eventueel nog wel door de provincie mogelijk kan worden gemaakt. Ook maakt het omgevingsplan beperkte recreatieve voorzieningen mogelijk. De Commissie merkt op dat deze mogelijk een verstoring effect hebben indien ze dicht bij daarvoor gevoelige natuur liggen. De grote toegankelijkheid van Natura 2000-gebieden door de huidige hoge dichtheid aan paden draagt daar aan bij. Het MER stelt dat de zonering van de terreinbeheerder en ook het geringe verwachte toename van het aantal recreanten ten opzichte van het totaal, een effect nagenoeg uitsluit. Het MER maakt daarbij echter niet inzichtelijk hoe in de afgelopen decennia de trends in de ontwikkeling van voor verstoring gevoelige soorten zijn geweest.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de voor verstoring meest kwetsbare natuurgebieden aan te geven, als ook de trends in de ontwikkeling van voor verstoring gevoelige soorten in de afgelopen jaren. Geef op basis daarvan een nadere onderbouwing van de mogelijke effecten van de recreatieve ontwikkelingen die het omgevingsplan mogelijk maakt.

Omschakeling naar circulaire landbouw

In de visie 'Landbouw, Natuur en Voedsel: Waardevol en Verbonden' heeft de minister van LNV recentelijk geadviseerd om gemeentelijke beleidsvoornemens en plannen te toetsen aan in welke mate deze bijdragen aan:

- de gewenste omschakeling naar kringloop- en/of natuurinclusieve landbouw, en daarmee aan het terugdringen van emissies naar lucht, bodem en water;
- het verbeteren van de biodiversiteit en natuurwaarden van het boerenlandschap;
- de klimaatopgave voor de landbouw en het landgebruik;
- het versterken van de sociaaleconomische positie van de agrariërs.⁶

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2018/09/08/visie-landbouw-natuur-en-voedsel-waardevol-en-verbonden>

In het MER (en het omgevingsplan) is hier geen invulling aangegeven. De Commissie adviseert aan te geven hoe het plan zich verhoudt tot eigen beleid met betrekking tot circulariteit, welke maatregelen en/of acties per deelgebied (kunnen) worden genomen om hieraan invulling te geven, welke tijdlijn hierbij van toepassing is, en hoe de voortgang van de circulariteitsopgave wordt gemonitord.

Weidevogelbeheer

In het MER is aangegeven dat de ambitie is de grondgebonden (melk-)veehouderijen in het 'jong ontginningslandschap' te behouden. Deze agrariërs worden geacht een belangrijke rol te spelen in het weidevogel- en agrarisch natuurbeheer. Vrij recent heeft al ontwikkeling van natte natuur plaatsgevonden door het creëren van kwelafhankelijke graslanden middels het opzetten van peilen. De Commissie adviseert daarbij nog na te gaan of er tussen infiltratie- en kwelgebied of elders in de omgeving diepe sloten of bemalen polders aanwezig zijn die het kwelwater mogelijk afvangen. Vernatting van het infiltratiegebied kan daarnaast een extra bijdrage leveren aan het creëren van kwelafhankelijke graslanden in het jong ontginningslandschap. Geef aan de hand van de beschikbare literatuur aan wat voor weidevogels optimale omstandigheden zijn, in welke mate het gebied daaraan voldoet, dan wel welke aanpassingen eventueel nog meer nodig zijn, en welke bijdrage het omgevingsplan daaraan kan geven.

2.2.2 Water

Bestrijding verdroging natuurgebieden

In het MER is aangegeven dat bij de bestrijding van verdroging van natuurgebieden een effectafstand van 1.000 meter wordt gehanteerd. De Commissie adviseert – gezien de geohydrologie van het gebied – de effectafstand van 1.000 meter uitsluitend indicatief te gebruiken, en per voor verdroging gevoelig natuurgebied de werkelijke effectafstand te onderzoeken via een landschapsecologische systeemanalyse c.q. geohydrologische studie.

Verbetering kwaliteit grond- en oppervlaktewater

Uit bijlage 3 van het MER blijkt dat geregeld de chemische en soms ook de ecologische kwaliteit van de van het grond- en oppervlaktewater matig, ontoereikend of slecht is, en dat de normen hiervoor uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) nu en in 2027 niet worden gehaald. Dit is met name het gevolg van uitspoeling van stikstof en fosfaat naar grond- en oppervlaktewater door hoge mesttoediening, overmatig gebruik van bestrijdingsmiddelen, en inlaat van gebiedsvreemd water. De Commissie adviseert aan te geven wat de inzet van de gemeente is, dan wel kan zijn bij het, in samenspraak met de provincie en waterbeheerder, verbeteren van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.

2.2.3 Lucht

In het MER zijn de jaargemiddelde achtergrondconcentraties voor fijn stof in het buitengebied gepresenteerd. De concentraties en blootstelling in de kernen en het buitengebied, en in welke mate deze worden beïnvloed door (agrarische) bedrijvigheid in het buitengebied, zijn echter niet aangegeven. Ook is onduidelijk hoe wordt voorkomen dat de emissie van fijn stof toeneemt bij bedrijfsuitbreiding. Het toepassen van de beste beschikbare emissiereductie-maatregelen voor ammoniak maakt het – naar het oordeel van de Commissie – niet vanzelfsprekend dat geen toename van fijn stof- en geuremissies plaatsvindt. Mogelijk zijn aanvullende maatregelen nodig. Ook extra verkeer bij bedrijfsuitbreiding of als gevolg van nieuwe

recreatieve voorzieningen kan leiden tot toename van de fijn stofconcentraties. In het MER is niet aangegeven of daarbij aan de gezondheidkundige advieswaarden van de WHO kan worden voldaan, zoals dit als eis is opgenomen in de algemene regels van het omgevingsplan.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de verwachte concentraties fijn stof in de kernen te presenteren en aan te geven in hoeverre deze worden beïnvloed door bedrijvigheid in het buitengebied. Geef aan welke maatregelen beschikbaar en noodzakelijk zijn om bij agrarische bedrijfsuitbreiding en nieuwe recreatieve voorzieningen in het buitengebied te voldoen aan de gezondheidkundige advieswaarden van de WHO.

2.2.4 Geur

In het MER is de geurbelasting van het buitengebied in beeld gebracht. De geurbelasting in de kernen, en in welke mate deze wordt beïnvloed door (agrarische) activiteiten in het buitengebied, is echter niet gepresenteerd. Wel is aangegeven dat door stoppende agrariërs en functiewijzigingen emissiebronnen zullen verdwijnen, zodat in de autonome situatie op termijn sprake zal zijn van een vermindering van de geurhinder ten opzichte van de huidige situatie. In het MER is echter niet aangegeven of, en zo ja in welke mate (lokaal) een toename van geurhinder kan optreden bij bedrijfsuitbreidingen. Het toepassen van de beste beschikbare emissiereductiemaatregelen voor ammoniak maakt het, naar het oordeel van de Commissie, niet vanzelfsprekend dat geen toename van geuremissies plaatsvindt. Daarvoor zijn aanvullende maatregelen nodig.

De geurkwaliteit is beoordeeld aan de hand van de grenswaarden in de Wet geurhinder en veehouderij en de gemeentelijke geurverordening voor Dijkerhoek en het Opbroek. In de geurverordening voor Dijkerhoek is de toetsafstand gehalveerd (tot 50 meter). Daardoor liggen minder geurgevoelige objecten binnen de toetsafstand en worden daarom minder inwoners als geurgehinderden aangemerkt in de berekeningen. Het aantal inwoners dat woont binnen de invloedssfeer (standaardafstand van 100 meter) van agrarische bedrijven verandert hierdoor uiteraard niet, en is niet vermeld. Het MER onderbouwt bovendien niet waarom gekozen is het aantal geurgehinderden alleen te beoordelen aan de hand van de eisen van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en niet aan de hand van de advieswaarden vastgesteld door de GGD.⁷

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de verwachte geurbelasting in de kernen te presenteren en aan te geven in hoeverre deze worden beïnvloed door bedrijvigheid in het buitengebied. Geef ook aan of – en zo ja in welke mate – op lokaal niveau toename van geurhinder kan optreden bij bedrijfsuitbreidingen in het buitengebied en wat het totaal aantal geurgehinderden is. Beoordeel het aantal geurgehinderden ook aan de hand van de advieswaarden vastgesteld door de GGD.

De Commissie wijst er nog op dat tekortkomingen in de huidige Wgv in het verleden tot overbelaste situaties hebben geleid, terwijl tegelijkertijd wel aan juridische normen werd voldaan. Op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft het Overleg-

⁷ GGD-richtlijn medische milieukunde Geur en gezondheid – Onderdeel Veehouderij en geur (RIVM 2015-0106) & GGD GHOR Nederland (2015) – Adviezen GGD'en inzake Landelijke evaluatie Wet geurhinder en veehouderij.

orgaan Fysieke Leefomgeving (OFL) daarom de Commissie geurhinder veehouderijen ingesteld. Deze heeft recent een aantal concrete maatregelen voorgesteld die tegemoet komen aan deze tekortkomingen.⁸ Zo moet onder andere beter inzicht gegeven worden in de effectiviteit van luchtwassers en moeten decentrale overheden meer mogelijkheden krijgen om rekening te houden met cumulatie en om in te grijpen bij bestaande geurknelpunten. Geef bij de besluitvorming over het omgevingsplan aan hoe de gemeente om wil omgaan met genoemde voorstellen.

2.2.5 Geluid

In het MER is de huidige geluidskwaliteit beoordeeld aan de hand van het aantal woningen gelegen binnen bepaalde geluidzones. Bij circa 100 woningen in het buitengebied is de geluidskwaliteit als matig, slecht tot zeer slecht beoordeeld. Verwacht wordt dat de verkeersintensiteiten in de toekomst toenemen, hetgeen vooral samenhangt met de geplande verbreding van Rijksweg A1. Door rijksbeleid (SWUNG) en de toename van elektrisch rijden wordt echter verwacht dat de toename van het wegverkeer geen invloed zal hebben op de geluidskwaliteit. Ook is aangegeven dat de verkeersintensiteit ten gevolge van het omgevingsplan slechts licht zal toenemen omdat ontwikkelingen met een grote verkeers-aantrekkende werking niet mogelijk worden gemaakt en afstandseisen zijn opgelegd tussen een bedrijf en wegen tot geluidgevoelig objecten. De gevolgen van het omgevingsplan voor de geluidskwaliteit zijn 'neutraal' ingeschat. Niet is aangegeven welke mogelijkheden de gemeente kan en wil nemen om geluidskwaliteit in het buitengebied te verbeteren. Ook is niet onderbouwd waarom het aantal geluidgehinderden niet beoordeeld is aan de hand van de gezondheidkundige advieswaarden van de WHO en GGD.⁹

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER in te gaan op de maatregelen, die de gemeente kan en wil nemen om de geluidskwaliteit in het buitengebied te verbeteren. Beoordeel het aantal geluidgehinderden ook aan de hand van de advieswaarden van de WHO en de richtlijnen van de GGD.

2.2.6 Effecten van werken en werkzaamheden

Het omgevingsplan maakt op grond van artikel 41.6 het uitvoeren van diverse werken en werkzaamheden omgevingsvergunningplichtig. Het gaat daarbij om activiteiten zoals het aanleggen en/of verharderen van wegen, het vergroten van bouwvlakken, het egaliseren, diep ploegen en diepwoelen van (veen)gronden, het dempen van waterlopen, het draineren van (veen)gronden en het beplanten van gronden met diepwortelende bomen en struiken. In het MER zijn de effecten van deze activiteiten op landschap, natuur en waterhuishouding neutraal of (licht) negatief beoordeeld. De Commissie adviseert bij vergunningverlening rekening te houden met mogelijk optredende cumulatieve effecten. Vele relatief kleine effecten van individuele activiteiten kunnen immers gezamenlijk een groot effect teweegbrengen op landschap, natuur, waterhuishouding en klimaat (CO₂-emissies).

⁸ <https://www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl/overons/nieuws/1326866.aspx>

⁹ WHO (2018) Environmental noise guidelines for the European Region & RIVM (2019): GGD-richtlijn medische milieukunde: omgevingsgeluid en gezondheid.

2.3 Samenvatting

Een samenvatting ontbreekt. Besluitvormers en belanghebbenden lezen echter in de eerste plaats de samenvatting van het MER. De samenvatting moet daarbij zelfstandig leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. De belangrijkste conclusies en de (milieu-)kansen en risico's van mogelijke keuzes verdienen speciale aandacht in de samenvatting.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER een samenvatting op te nemen die aan bovengenoemde randvoorwaarden voldoet.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dr. Geert Draaijers (secretaris)

ing. Hilko Ellen

dr. Henk Everts

drs. Gerwin Gabry

dr. Loes Geelen PhD.

ir. Harry Webers (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Omgevingsplan buitengebied Rijssen–Holten.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit , C14 en D11.4. Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven.

Bevoegd gezag besluit

De gemeenteraad van de gemeente Rijssen–Holten.

Initiatiefnemer besluit

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Rijssen–Holten.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft geen zienswijzen en adviezen betrokken bij haar advies.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3167](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

